

**Opinia prawna w przedmiocie
uprawnień pracowniczych i emerytalnych w przypadku rezygnacji ze studiów
doktoranckich oraz opłat w przypadku ubiegania się o stopień doktora z tzw. wolnej
stopy**

Niniejsza opinia została przygotowana w odpowiedzi na pytanie skierowane do Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów przez doktoranta Uczelni X w dniu 8 lipca 2017 roku.

I.

[Stan faktyczny, zadane pytania]

Doktorant sformułował następujące pytania:

1. Rezygnując ze studiów doktoranckich z dniem 30 września 2017 roku (studia rozpoczęte 1 października 2015 r.), jaki okres studiów będzie się liczył do uprawnień pracowniczych, jaki okres będzie się liczył do składkowych okresów emerytalnych?

2. Warunkiem powyższych zaliczeń jest uzyskanie stopnia doktorskiego. Czy uzyskując ten stopień z wolnej stopy w warunkach wyżej opisanych doktorant będzie miał prawo do wliczenia okresu studiów doktoranckich do uprawnień pracowniczych oraz składkowych okresów emerytalnych?

3. Czy w ww. przypadku ma istotne znaczenie uzyskanie zaliczenia II roku studiów doktoranckich (złożenie wszystkich egzaminów przewidzianych planem studiów)?

4. Czy przeprowadzając przewód doktorski z wolnej stopy doktorant będzie musiał coś zapłacić tzn. na jakiej podstawie prawnej większość uczelni żąda od doktorantów - eksternów ponoszenia opłat za przeprowadzenie przewodu? Czy odmowa poniesienia takich kosztów może czymś skutkować dla doktoranta?

5. Czy zawieszenie w prawach doktoranta ma wpływ na otwarcie przewody doktorskiego, wyznaczenie i przeprowadzenie egzaminów doktorskich, obronę pracy oraz nadanie stopnia naukowego doktora?

II.[Podstawa prawna]

1. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1842 z późn. zm.) – dalej jako PSW;

2. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 roku - Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1666 ze zm.) – dalej jako KP;
3. Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 882 z późn. zm.) – dalej jako UTN;
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie wysokości i warunków wypłacania wynagrodzenia promotorowi oraz za recenzje i opinie w przewodzie doktorskim, postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadania tytułu profesora (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 48) – dalej jako rozporządzenie I;
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2016 r., poz. 1586) – dalej jako rozporządzenie II.

III.

[Analiza prawna]

Przed wszystkim należy wskazać, że zgodnie z art. 198 § 3 PSW w zw. z art. 155 KP, warunkiem zaliczenia okresów odbywania studiów doktoranckich (nie więcej niż 4 lata) do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, jest ukończenie studiów oraz uzyskanie stopnia doktora. Natomiast art. 198 § 4 PSW stanowi, że po uzyskaniu stopnia doktora doktorantowi zalicza się okres odbywania stacjonarnych studiów doktoranckich, jeżeli zostały przerwane z powodu podjęcia zatrudnienia w charakterze nauczyciela akademickiego lub pracownika naukowego w instytucjach naukowych.

W przypadku wynikającym ze stanu faktycznego warunki te nie zostaną spełnione, ponieważ studia doktoranckie zostaną przerwane bez związku z podjęciem zatrudnienia w charakterze nauczyciela akademickiego, a stopień doktora zostanie uzyskany w trybie eksternistycznym. W konsekwencji trzeba przyjąć, że pomimo ukończenia dwóch lat studiów, a także uzyskania stopnia doktora z tzw. wolnej stopy, okres ten nie zostanie zaliczony do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Zaliczenie II roku studiów nie ma znaczenia dla omawianej sprawy, gdyż studia zostaną przerwane. Sam fakt dopełnienia formalności nie przesądzi o zaliczeniu czasu trwania nauki. Istnieje tylko jeden wyjątek zaliczenia okresów studiów z przed ich przerwania do stażu - art. 193 § 4 PSW, tj. przerwanie studiów z powodu zatrudnienia w charakterze nauczyciela akademickiego. W świetle przedstawionego stanu faktycznego przepis ten nie znajdzie jednak zastosowania.

Odnosząc się do kwestii opłat ponoszonych przez osoby ubiegające się o stopień doktora z tzw. wolnej stopy. Podstawą do ich poboru jest art. 30 UTN oraz § 5 rozporządzenia. Zgodnie z

przywołanymi przepisami opłatę może (oprócz jednostki) ponosić także osoba ubiegająca się o nadanie stopnia. Zasady ponoszenia opłaty ustalane są w umowie pomiędzy jednostką przeprowadzającą przewód, a osobą ubiegającą się. Odmowę poniesienia kosztów należy więc traktować jako niewywiązanie się z zawartej umowy, bądź też nie zawarcie jej, co oznacza brak możliwości wszczęcia procedury o nadanie tytułu. Szczegóły dotyczące finansowania przewodu doktorskiego zależą jednak wewnętrznych regulacji danej uczelni i mogą różnić się w skali kraju.

Jeżeli chodzi o wpływ zawieszenia w prawach doktoranta na przewód doktorski, to nie zachodzi bezpośredni związek pomiędzy posiadaniem statusu doktoranta a możliwością otwarcia przewodu doktorskiego i podejmowania w nim czynności. Wynika to wprost z rozporządzenia II, które posługuje się terminem „kandydata” oraz „osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora”, a nie „doktoranta”, a zatem nie ogranicza kręgu osób, które mogą ubiegać się o awans naukowy. Jest to zresztą charakterystyczne dla tzw. przewodu z wolnej stopy – kandydaci korzystający z tej ścieżki uzyskania stopnia doktorskiego nie są doktorantami.

IV.

[Wnioski]

Rezygnacja ze studiów doktoranckich (za wyjątkiem rezygnacji z powodu podjęcia zatrudnienia w charakterze nauczyciela akademickiego) skutkuje niemożliwością zaliczenia odbytego okresu studiów do stażu pracy. Nadanie stopnia doktora po przewodzie doktorskim z tzw. wolnej stopy nie umożliwia zaliczenia okresu odbywania przerwanych studiów doktoranckich do stażu pracy. Z reguły taki przewód jest natomiast odpłatny.

Zespół Prawny

Rzecznika Praw Doktoranta